

Retningslinjer for forvaltningen av selskaper hvor staten har eierinteresser som følge av misligholds- og gjenvinningssaker i Eksportfinansiering Norge (Eksfin)

Fastsatt og gjort gjeldende med virkning fra 1. juli 2021 av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) i henhold til § 10 i Reglement for økonomistyring i staten.

Eksportfinansiering Norge (Eksfin) overtar ordningene som tidligere ble forvaltet av Eksportkreditt Norge AS og Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) som følge av virksomhetsoverdragelse og sammenslåing av de to virksomhetene.

1. Innledning og bakgrunn for retningslinjene

Det vises til omtale i *Hovedinstruks for Eksportfinansiering Norge (Eksfin)* og *Regelverk for Eksportfinansiering Norge (Eksfin) sine ordninger* om balansekravet for hver enkelt garantiordning, og at gjenvinning skal inngå i vurderingen om hvorvidt en garantiordning går i balanse på lang sikt. Det vises videre til Stortingets fullmakt til at NFD kan gi Eksfin anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningssaker, og til NFDs delegering av fullmakten i departementets tildelingsbrev til Eksfin. Eierskapet skal være midlertidig, og det skal ikke etableres ny virksomhet av permanent karakter.

Videre vises det til NFDs delegering av fullmakt i tildelingsbrev til Eksfin om forvaltning av eierinteresser i et holdingsselskap som skal forvalte eierskap som følge av misligholds- og gjenvinningssaker under Alminnelig garantiordning ("Holdingselskapet"). Holdingselskapet skal være midlertidig.

I tillegg vises det til utfyllende bestemmelser om hvilke virkemidler Eksfin kan benytte for å begrense sine tap i *Regelverk for Eksportfinansiering Norge (Eksfin) sine ordninger*. Videre vises det til administrativ fullmakt fra NFD i Eksfins tildelingsbrev om at Eksfin får fullmakt til å forvalte statens eierinteresser i selskaper som staten eier som følge av misligholds- og gjenvinningssaker under Eksfins garantiordninger.

2. Formål med retningslinjene

Formålet med retningslinjene er todelt:

1. Å fastsette nærmere retningslinjer for NFDs utøvelse av styrings- og kontrollmyndigheten overfor selskaper som staten ved NFD eier helt eller delvis som følge av misligholds- og gjenvinningssaker under Eksfins garantiordninger, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 10.
2. Å gi instruks til Eksfin om ansvar og forpliktelser som knytter seg til Eksfins forvaltning av statens eierskap i slike selskaper, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 1.3.

3. Virkeområde

Retningslinjene gjelder statens eierinteresser i selskaper der staten, ved NFD, er aksjeeier som følge av misligholdsaker og gjenvinningssaker knyttet til Eksfins garantiordninger.

Formålet med eierskapet er å sikre statens verdier og gjennom midlertidig eierskap skaffe dekning for misligholdte krav og/eller erstatningsutbetalinger.

Retningslinjene gjelder også statens eierinteresser i aksjer og opsjoner som opprinnelig ble ervervet av GIEK.

4. Roller og ansvar

Det er staten ved NFD som eier aksjer som Eksfin erverver. Næringsministeren har det konstitusjonelle ansvaret for forvaltningen av statens eierinteresser i de aktuelle selskapene.

Eksfin skal, på vegne av NFD, forvalte eierskapet i selskaper der Eksfin erverver aksjer. Eksfin skal sikre at NFDs eierrolle ivaretas. Eierrollen skal utøves i henhold til relevant lovverk for det enkelte selskap, inkludert aksjelovens bestemmelser (herunder bestemmelsene om statsaksjeselskap for selskaper hvor staten eier alle aksjene), statens eierskapsmelding som til enhver tid er gjeldende (eierskapsmeldingen), eventuelle særskilte stortingsvedtak og stortingsforutsetninger, innenfor rammen av allment anerkjente prinsipper for eierstyring og selskapsledelse og det enkelte selskaps vedtekter. Eierrollen skal utøves slik at oppgave- og rolledelingen mellom selskapets eiere, styre og ev. daglige leder respekteres. Forvaltningen av selskapet er styrets ansvar. Ev. daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Eksfin skal i eierrollen ikke involvere seg i avgjørelser som ligger innenfor styrets og ev. daglige leders myndighetsområde med mindre en sak skal behandles på generalforsamlingen.

Eierskapsmeldingen redegjør bl.a. for statens prinsipper for god eierstyring og statens forventninger til selskaper med statlig eierandel, og er rammen for hvordan staten utøver sitt eierskap. Eksfin skal følge eierskapsmeldingen så langt det er mulig og redegjøre for hvordan eierskapsmeldingen følges i utøvelsen av eierskapet overfor hvert enkelt selskap. Dersom Eksfin likevel må avvike fra statens eierskapspolitikk, skal Eksfin redegjøre for dette overfor NFD. For strukturer hvor Eksfin har eierandeler i et morselskap skal Eksfin utøve eierrollen slik at eierskapsmeldingen så langt det er mulig følges i underliggende selskaper. Eksfins eierstyring skal vurderes ut fra statens eierandel i det enkelte selskap, samt selskapets egenart, risiko og vesentlighet.

Det skal være åpenhet knyttet til statens eierskapsutøvelse og selskapenes virksomhet. Eksfin skal sørge for mulighet til å kontrollere og få innsyn i selskapenes eierforhold, formål og regnskap og balanse.

5. Organisasjonsformer for selskaper hvor Eksfin forvalter eierandeler

Selskapene Eksfin erverver aksjer i skal, der det er gjennomførbart, være underlagt norsk selskapslovgivning og organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Dersom det er nødvendig å erverve aksjer i et selskap i utenlandsk jurisdiksjon skal Eksfin:

- Sikre at staten som eier ikke påtar seg vesentlig mer ansvar enn hvis staten eier et aksjeselskap regulert av aksjeloven. Dette vil, der det er hensiktsmessig, kunne gjøres ved å legge eierposisjonen i et norsk aksjeselskap som forvalter den underliggende eierposten.

- Søke å unngå å benytte jurisdiksjoner som ikke følger standardene til Global Forum om transparens og effektiv informasjonsutvikling i skattesaker og som ikke vil inngå skatteopplysningsavtaler med Norge.

Eksfin kan ikke organisere sitt eierskap gjennom et trust.

5.1 Holdingselskapet

Eierandeler som Eksfin erverver ifm. misligholds- og gjenvinningsaker under Alminnelig garantiordning, kan plasseres i Holdingselskapet. Holdingselskapet kan erverve og avhende aksjer og opsjoner, yte lån begrenset oppad til Holdingselskapets eierbrøk til selskaper det eier aksjer i, konvertere lån til aksjer, etablere aksjeselskap og skyte inn aksjekapital.

Holdingselskapet skal oppkapitaliseres og driftes med midler fra Alminnelig garantiordning. Alminnelig garantiordning kan også gi lån til Holdingselskapet eller overføre andre verdier for oppkapitalisering. Ev. utbytte fra Holdingselskapet, eller inntekter fra salg av aksjer i Holdingselskapet, skal tilbakeføres til Alminnelig garantiordning. Holdingselskapet skal være midlertidig og avvikles når markedssituasjonen bedres og det er få gjenstående selskaper i porteføljen. Når Holdingselskapet avvikles, skal eventuelle midler tilbakeføres til Alminnelig garantiordning eller dekkes over Alminnelig garantiordning.

I eierskapsutøvelsen skal Eksfin påse at forholdene som nevnt i punkt 5 ovenfor følges av Holdingselskapet.

6. Generalforsamling mv.

Eksfin skal utøve statens eierrolle på vegne av NFD på generalforsamlingen i selskapene, jf. aksjeloven § 5-2 første ledd eller lovverk i gjeldende jurisdiksjon. Eksfin skal utøve departementets styrings- og kontrollmyndighet på vegne av NFD gjennom deltakelse og stemmegivning på generalforsamlingen.

Riksrevisjonen skal varsles og har rett til å være til stede i generalforsamling, foretaksmøte, møte i bedriftsforsamling, representantskap og organ med tilsvarende funksjon i selskaper hvor staten har eierandeler iht. Lov om Riksrevisjonen § 13. Eksfin skal varsle Riksrevisjonen om møter som nevnt ovenfor, i selskaper hvor Eksfin forvalter statens eierinteresser. Eksfin skal oversende relevante saksdokumenter til Riksrevisjonen etter avtale med Riksrevisjonen.

6.1. Styret

Eksfin skal på vegne av NFD utøve eiers rettigheter på generalforsamlingen til å foreslå og stemme over valg av styremedlemmer. Styremedlemmene skal inneha en egnet kompetanse og skal ivareta statens formål med eierskapet (sikre statens verdier). Styremedlemmene skal også ha kapasitet til å utøve vervet.

Ansatte i NFD og ansatte i Eksfin skal ikke delta i selskapenes styre, bedriftsforsamling, kontrollkomité eller representantskap. Eksfin skal søke å unngå å utnevne styremedlemmer som har tett tilknytning til truster eller som er medeier i selskaper sammen med staten.

I deleide selskaper skal Eksfin søke å bli representert i valgkomiteen hvis slikt organ eksisterer og hvis Eksfins eierandel tilsier at det er naturlig.

Eksfin skal på vegne av NFD utøve eiers rettigheter på generalforsamlingen til å foreslå og stemme over styregodtgjørelse i det enkelte selskap. Eksfin skal så langt det er mulig etterstrebe å følge føringene i eierskapsmeldingen om nivået på styregodtgjørelser.

6.2 Særskilt om styret i Holdingselskapet og styret i selskaper eiet av Holdingselskapet

I Holdingselskapet skal minst halvparten av styremedlemmene i Holdingselskapet være styremedlem i Eksfin valgt av NFD. Eventuelle ansatte i Holdingselskapet kan sitte i styrer, bedriftsforsamling, kontrollkomité eller representantskap for selskaper hvor Holdingselskapet har eierandeler.

Ansatte i NFD og ansatte i Eksfin skal ikke sitte i styrer, bedriftsforsamling, kontrollkomité eller representantskap for selskaper hvor Holdingselskapet har eierandeler.

7. Finansiering

Der Eksfin har eller skal erverve eierandeler skal Eksfin på forretningsmessig grunnlag vurdere behov for egenkapital, finansiering og oppkapitalisering, samt bidra med sin forholdsmessige andel av dette.

Eventuelle lån og garantier fra Eksfin skal gis på markedsmessige vilkår, dvs. med markedsmessige renter og garantiprovisjoner, jf. *Regelverk for Eksportfinansiering Norge (Eksfin) sine ordninger*.

For samtlige selskaper er det en forutsetning at de drives på en mest mulig kostnadseffektiv måte og slik at miljø- og sikkerhetsmessige forhold blir tilfredsstillende ivaretatt.

8. Avkastningskrav, utbyttepolitikk og annet overskudd

Eksfin skal på vegne av NFD utøve eiers rettigheter til å foreslå og stemme over utbytte- eller avkastningskrav for selskapene, ut fra målet om å sikre statens verdier.

Utbytte og inntekt ved salg av selskapet og/eller dets eiendeler skal innbetales til den garantiordningen som den opprinnelige misligholdsaken tilhørte.

Utbytte og annet overskudd fra eierskapet skal inngå i Eksfins vurdering av om den aktuelle garantiordning går i balanse på lang sikt.

9. Rapportering

9.1. Rapportering til NFD

Departementet skal påse at Eksfin, i tråd med det årlige tildelingsbrevet, regelmessig rapporterer til NFD om virksomheten i selskapene som Eksfin forvalter eierskap i, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 1.5 og 2.3.

Eksfin skal holde departementet løpende orientert om hvilke selskaper staten har eierandeler i, herunder erverv og avhending av aksjer, statens eierposisjon i selskapene og om endringer i statens eierposisjon i disse selskapene. På samme måte skal Eksfin holde departementet orientert om eierposisjoner i Holdingselskapet. Eksfin skal påse at departementet holdes løpende oppdatert om særskilt viktige hendelser i Holdingselskapet og selskaper hvor Holdingselskapet har eierandeler.

Der Eksfin, eller Holdingselskapet, oppretter selskap eller erverver aksjer i utenlandske jurisdiksjoner hvor selskapslovgivningen skiller seg vesentlig fra norsk aksjelovgivning skal Eksfin redegjøre for dette. Dette gjelder også ved andre vesentlige avvik fra norsk praksis i selskaper.

Eksfin skal i tillegg rapportere til NFD om Eksfins eierskapsutøvelse i tråd med krav i tildelingsbrevet.

Eksfin skal påse at selskapene utarbeider årsrapporter basert på gjeldende lovverk. For selskaper der det skal utarbeides statsrådets beretning til Riksrevisjonen, jf. punkt 9.2 nedenfor, skal Eksfin senest syv dager etter avholdt ordinær generalforsamling i det enkelte selskap oversende til NFD utkast til statsrådets beretning til Riksrevisjonen. Som vedlegg til utkast til statsrådets beretning skal Eksfin, innen samme tidsfrist oversende til NFD kopi av selskapenes årsrapport og eventuelle konsernregnskap med revisors beretning, styrets årsberetning, kopi av protokoll fra generalforsamlinger, samt ev. andre relevante dokumenter som dokumentasjon på erverv og avhending av aksjer. For Holdingselskapet skal dokumentasjon for Holdingselskapets og ev. datterselskapers erverv og avhending av aksjer vedlegges. Eksfin skal vurdere om andre relevante dokumenter også skal vedlegges. Dersom det blir klart at det ikke er mulig å oversende ovennevnte dokumenter syv dager etter avholdt generalforsamling i det enkelte selskap, skal Eksfin varsle NFD.

9.2. Rapportering til Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har som oppgave å kontrollere at statsråden oppfyller sine plikter når det gjelder forvaltningen av statens eierinteresser, iht. *Lov om Riksrevisjonen (Riksrevisjonsloven)* og *Instruks om Riksrevisjonens virksomhet*. Dette gjelder også når forvaltningen av statens eierinteresser er delegert til Eksfin.

NFD skal løpende oversende informasjon til Riksrevisjonen om hvilke selskaper Eksfin har ervervet aksjer i, statens eierposisjon i selskapene og om endringer i statens eierposisjon i disse selskapene. Riksrevisjonen avgjør i det enkelte tilfellet om staten anses å ha en dominerende innflytelse. For Holdingselskapet skal NFD løpende oversende informasjon til Riksrevisjonen om Holdingselskapets eierposisjoner og endringer i Holdingselskapets eierposisjoner.

NFD skal hvert år legge frem en beretning for Riksrevisjonen om hvert enkelt selskap der staten har dominerende innflytelse ("statsrådets beretning"). I statsrådets beretning for et Holdingselskapet skal det redegjøres for samtlige av Holdingselskapets eierposisjoner. Videre skal departementet uoppfordret oversende informasjon til Riksrevisjonen om nye større saker.

Eksfin skal, for alle heleide statlige selskap, rutinemessig oversende til Riksrevisjonen fullstendige utskrifter fra møter i styrende og kontrollerende organer i virksomheten. Dette gjelder også for selskaper heleid av Holdingselskapet. Eksfin skal rutinemessig sende Riksrevisjonen den informasjon Eksfin mottar eller innhenter som gjelder deleide selskaper Eksfin forvalter statlige interesser i eller hvor Eksfin forvalter statlige interesser i morselskapet.

10. Resultatoppfølging og kontroll

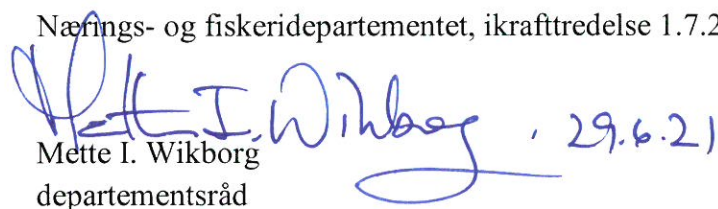
Eksfin skal sikre at rapporteringen er i tråd med gjeldene lover og regler og i henhold til fastsatte krav og frister, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 2.3.3.

NFD skal påse at Eksfin gir departementet informasjon om selskapene og deres virksomhet. Eksfin skal holde NFD løpende orientert om alle vesentlige forhold relevant for statens eierpost i selskapene. Informasjonen skal danne grunnlag for departementets oppfølging av Eksfins eierskapsutøvelse.

Departementets kontroll inngår i den ordinære styringen og oppfølgingen av Eksfin, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 1.6.2.

Departementet er ansvarlig for å utarbeide disse retningslinjene og har anledning til å kontrollere at Eksfin etterlever bestemmelsene i disse retningslinjene.

Nærings- og fiskeridepartementet, ikrafttredelse 1.7.2021

 . 29.6.21

Mette I. Wikborg
departementsråd